

ПРОГРАМ РАДА¹
ISS/KS E153
Машине за прехранбену индустрију

Овај програм рада донет је на седници Комисије која је одржана у периоду од 12. 12. 2014. године до 26. 12. 2014. године, а одобрио га је Стручни савет за опште области стандардизације на седници одржаној 13. фебруара 2015. године.

1 Увод

Предмет рада Комисије за стандарде и сродна документа KS E153, *Машине за прехранбену индустрију* (у даљем тексту: Комисија KS E153) јесте стандардизација у области машина за прехранбену индустрију, укључујући терминологију, спецификације, безбедносне и хигијенске захтеве.

Комисија за стандарде прати рад Техничког комитета CEN/TC 153, *Машине за прехранбену индустрију*, Европског комитета за стандардизацију (CEN).

Комисија KS E153, образована је Решењем директора Института о образовању комисије бр. 768/1-26-02/2012 од 21. 02. 2012. године. Тренутно активна Комисија формирана је Решењем директора Института а на основу одлуке Стручног савета за опште области стандардизације о утврђивању предлога за обнављање састава комисије бр. 287/77-20-02/2012 од 09. 02. 2012. године.

Комисија KS E153 је образована ради:

- доношења, преиспитивања и повлачења српских стандарда и сродних докумената у наведеној области рада, у складу са интерним правилима и упутствима Института за стандардизацију Србије;
- обезбеђивања усаглашености српских стандарда и сродних докумената са европским стандардима у наведеној области рада;
- учествовања у изради и преиспитивању стандарда и сродних докумената које доноси европска организација за стандардизацију у наведеној области рада, и
- других активности које предложи надлежни стручни савет.

Комисија KS E153 има задатак да доноси потребне одлуке и обавља послове у вези са преузимањем свих европских стандарда и сродних докумената из надлежности Техничког комитета CEN/TC 153, *Машине за прехранбену индустрију*.

---

¹ При преводу на енглески језик треба користити израз „BUSINESS PLAN“.

Уколико је потребно, за предмете стандардизације из области рада Комисије KS E153 за које не постоје европски стандарди и сродни документи и не предстоји њихово доношење, комисија може да донесе одлуку о преузимању националних стандарда и сродних докумената других земаља, као и о доношењу изворних српских стандарда и сродних докумената.

2 Пословно окружење

2.1 Опште

Прехрамбена индустрија је једна од најразноврснијих индустрија услед широког асортимана прехрамбених производа. Развој нових производа условљава аутоматизацију машина за прехрамбену индустрију, а самим тим и израду стандарда који би се користили као помоћ приликом пројектовања и производње машина.

У оквиру Техничког комитета CEN/TC 153, *Машине за прехрамбену индустрију*, постоји неколико различитих радних група које се баве доношењем стандарда за квалитет, безбедност и хигијену машина за прераду хране, и то су:

- CEN/TC 153/WG 1, Машине за пекаре;
- CEN/TC 153/WG 2, Машине за прераду меса;
- CEN/TC 153/WG 3, Резачи;
- CEN/TC 153/WG 4, Опрема за кетеринг;
- CEN/TC 153/WG 5, Центрифуге за прераду јестивог уља и масти;
- CEN/TC 153/WG 6, Машине за сладолед;
- CEN/TC 153/WG 7, Машине за прераду паста и жита;
- CEN/TC 153/WG 8, Хладњаци за неупаковано млеко;
- CEN/TC 153/WG 9, Машине за прераду хране – Машине за прераду жита и хране за животиње;
- CEN/TC 153/WG 11, Машине и опрема за прераду рибе и плодова мора;
- CEN/TC 153/WG 12, Безбедност;
- CEN/TC 153/WG 13, Хигијена.

Израђени стандарди се користе као подршка *Директиви за машине 2006/42/ЕС* и као помоћно средство приликом промовисања безбедности хране.

Пракса позивања на европске стандарде из области безбедности машина присутна је у регионалном (ЕУ) и националном законодавству. *Директива Европског парламента и Савета 2006/42/ЕС од 17. маја 2006. године за машине* је пренета у национални законодавни систем доношењем *Правилника о безбедности машина* („Сл. гласник РС”, бр. 13/2010). Правилник је праћен списком српских стандарда из области безбедности машина који се редовно ажурира у складу са списком (европских) хармонизованих стандарда објављеном у Службеном листу ЕУ. Најновији списак

српских стандарда објављен је 5. јуна 2014. у „Сл. гласнику РС”, бр. 59/14. Правни основ за доношење овог правилника је *Закон о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености* („Сл. гласник РС”, број 36/2009). На основу Закона направљене су три уредбе и два правилника, па се може сматрати да је овај део законодавства заокружен.

У складу са *Правилником о безбедности машина* произвођач је дужан да:

- обезбеди да машина испуњава битне захтеве за здравље и безбедност,
- обезбеди доступност техничке документације за машину,
- обезбеди потребне информације (упутства) о машини,
- спроведе одговарајуће поступке оцењивања усаглашености,
- сачини декларацију о усаглашености и постави знак усаглашености на машину.

У нашој земљи за производе из ове области знак усаглашености изгледа као три „А” у једнакоугаоном троуглу, а производи из Европске уније имају познати СЕ знак. Испуњавањем ових захтева обезбеђује се већа сигурност потрошачима приликом куповине апарата и машина.

2.2 Квантитативни показатељи пословног окружења

Машинска индустрија је један од највећих индустријских сектора у Европској унији по броју запослених, броју предузећа, обиму производње и извозу. Утицај машинске индустрије на целокупну привреду је очигледан када се има у виду то да се производима овог сектора подмирују потребе многих других, пре свега у погледу основних средстава за рад.

Овај сектор обухвата врло широк и разноврстан скуп производа. Као главни подсектори могу се издвојити машински алати, пољопривредне машине, грађевинске машине, текстилне машине, машине за прераду дрвета, машине за прехранбену индустрију и кућни апарати.

У околностима растуће глобализације и све израженије међународне конкуренције, запажени су неки забрињавајући показатељи у погледу конкурентности ЕУ индустрије. У односу на главне конкурентске земље САД и Јапан и све присутнију Кину, ЕУ заостаје у погледу активности истраживања и развоја, као и иновација. Европска унија је крајем 2005. године почела спровођење нове индустријске политике чији је циљ стварање боље климе за развој свих индустријских сектора. Томе је претходила свестрана и свеобухватна анализа сваког сектора понаособ, како би се у сваком дефинисали најважнији потенцијали и проблеми.

Индустријски сектор у Европској унији је најмасовнији по броју запослених (34 милиона људи) и највећи генератор извоза (три четвртине укупног извоза). Подељен је на 27 посебних производних грана, а једна од њих је и машинска индустрија.

У Србији има 5 082 активних привредних друштава у сектору металске и електроиндустрије што чини 5,47 % укупног броја привредних друштава, са 104.972 запослених, што је 10,48 % од укупног броја запослених у привреди Србије. Од овог броја, 156 компанија је из сектора производње машина и опреме за пољопривреду и прехранбenu индустрију, које запошљавају око 4000 радника, што је 3,4 % од укупног броја запослених у сектору металске и електроиндустрије у Србији. Зато је од изузетне важности да приликом коришћења машина, оне буду потпуно безбедне. Да би се то постигло потребна је едукација свих који производе и увозе машине и користе их у производњи. Применом *Директиве о машинама 2006/42/ЕС* и *Правилника о безбедности машина* повећава се конкурентност наше привреде, унапређује пословање, смањују трошкови и производња чини безбедном.

Производња машина за пољопривреду и прехранбenu индустрију у Србији бележи пад у протекле три године. Од 2011. до 2013. године та производња достигла је укупну вредност од скоро 736 милиона долара. У 2011. години, произведено је машина за пољопривреду и индустрију хране од око 258 милиона долара, а прошле године 30 милиона долара мање.

У производњи машина за индустрију хране и пића тенденција пада је заустављена, па је укупан ниво спољнотрговинске размене стабилизован на око 40 милиона долара у протекле две године.

Учешће машина и опреме за пољопривреду и прехранбenu индустрију у укупном извозу метала и електричне индустрије Србије је 1,85 %, а преко 33 % од укупне производње се извози на страна тржишта.

2.3 Захтеви тржишта

Стандарди и сродни документи из области машина за прехранбenu индустрију, које израђује Комисија KS E153, служе као основа за пројектовање и израду безбедних и хигијенски исправних машина. Купци стандарда из надлежности поменуте комисије припадају свим деловима ланца снабдевања, али су то пре свега произвођачи машина за прехранбenu индустрију, трговци, као и акредитоване лабораторије за испитивање и контролу наведених производа. Пошто су стандарди из надлежности Комисије KS E153 у широкој употреби, њихово редовно ажурирање је неопходно.

2.4 Аспекти животне средине

Произвођачи машина за прехранбenu индустрију морају водити рачуна о

заштити животне средине у складу са захтевима стандарда ISO 14001 и релевантним законским и другим прописима.

Комисија KS E153 не израђује стандарде који су у директној вези са заштитом животне средине. Међутим, постојањем европских стандарда произвођачима је омогућено да се упознају са најновијим техничким захтевима за производе, а на посредан начин и са најновијим машинама које штеде енергију, мање загађују животну средину и имају већу продуктивност. Посебна пажња мора се обратити на смањење емисије буке машина, повећање ефикасности машина и смањење количине емисије гасова у животну средину.

3 Очекиване користи од рада Комисије KS E153

Очекиване користи од рада Комисије су следеће:

- успостављање принципа и правила за терминологију, спецификације, безбедносне и хигијенске захтеве и методе испитивања у области машина за прехранбену индустрију;
- усаглашавање националних стандарда са европским стандардима, чиме се обезбеђује ефикасан алат за проверу испуњености услова утврђених законима и/или прописима донетим на међународном, регионалном или националном нивоу;
- пружање подршке надлежним министарствима у активностима које се односе на хармонизацију националне са европском регулативом, обезбеђивањем националних стандарда усаглашених са европским стандардима;
- уклањање препрека у трговини машинама за прехранбену индустрију;
- представљање и заступање националних интереса у поступку развијања европских стандарда;
- олакшање веза између произвођача, лабораторија надлежних за испитивање и контролисање производа и крајњих потрошача;
- заштита потрошача.

Кроз примену српских стандарда који за основу имају европске стандарде очекивано је да се испуне битни захтеви у погледу квалитета машина за прехранбену индустрију. Овим путем домаћи производи стичу потребне предуслове за постизање конкурентности у погледу квалитета на светском и европском тржишту, као и за лакшу слободну трговину. Такође, применом ових стандарда обезбеђују се предуслови за заштиту крајњих корисника и на домаћем тржишту.

4 Заинтересоване стране

Све заинтересоване стране у Републици Србији позване су да узму учешће у раду ове комисије, уз обезбеђивање равноправног учешћа и заступљености свих заинтересованих страна.

У саставу Комисије KS E153 тренутно су заступљени представници произвођача и научно-истраживачких институција (наведени у решењу о образовању Комисије).

Задатак ове комисије је да у наредном периоду укључи што је могуће већи број заинтересованих страна.

5 Циљеви и стратегије за остваривање циљева

5.1 Циљеви

Комисија KS E153 има следеће циљеве:

- доношење националних стандарда и сродних докумената из области рада Комисије KS E153 преузимањем ажурних издања одговарајућих европских стандарда и сродних докумената, при чему је преузимање хармонизованих европских стандарда приоритетни задатак;
- повећање броја националних стандарда из области рада Комисије KS E153 који настају преузимањем европских стандарда методом превођења на српски језик и/или одржавање постојећег броја националних стандарда на српском језику;
- побољшавање и осавремењивање постојећих изворних националних стандарда узимајући у обзир интерна правила Института, одговарајуће међународне споразуме, националну регулативу, као и постојеће потребе заинтересованих страна;
- заступање националних интереса у области рада Комисије пред одговарајућим европским комитетом за стандардизацију кроз учествовање српских стручњака у раду наведеног техничког комитета;
- промовисање примене српских стандарда и сродних докумената из области рада Комисије KS E153.

5.2 Стратегије за остваривање циљева

Стратегије Комисије KS E153 за постизање дефинисаних циљева су:

- праћење рада релевантног техничког комитета, CEN/TC 153, и преузимање нових стандарда и сродних докумената;
- ревидирање текстова повучених националних стандарда објављених на српском језику у складу са новим издањима европских стандарда да би се одржао или

повећао број објављених националних стандарда насталих преузимањем европских стандарда на српском језику;

- редовно преиспитивање изворних националних стандарда и адекватно планирање договорених ревизија, измена и исправки тих стандарда;
- обука чланова Комисија KS E153 у вези са учешћем у раду релевантног европског техничког комитета;
- повећање броја српских експерата у раду наведеног техничког комитета;
- повећање броја заинтересованих страна које ће учествовати у раду Комисије.

6 Фактори који могу утицати на испуњење и имплементацију програма рада

Фактори који могу утицати на испуњење и имплементацију програма рада су:

- недовољно учешће домаћих стручњака на доношењу српских стандарда и сродних докумената;
- незаинтересованост стручне јавности за учешће у јавној расправи и за достављање примедби и предлога у вези са нацртима српских стандарда и сродних докумената који се стављају на јавну расправу;
- недостатак финансијских средстава који онемогућава да се обезбеде одговарајући преводи и упућује на преузимање стандарда методом проглашавања/прештампавања, што умањује значај ових стандарда у пословном окружењу;
- неблаговремено достављање предлога заинтересованих страна за доношење српских стандарда при изради плана рада Комисије;
- недовољно придавање значаја раду од стране чланова комисија за стандарде и њихова оптерећеност текућим пословима у матичним организацијама које су их делегирале, што може довести до недовољног учешћа чланова комисије на седницама, а самим тим и до одступања од плана доношења стандарда.

7 План активности

Активности Комисије KS E153 у наредних пет година усклађене су са плановима рада Комисије кроз:

- планове доношења, преиспитивања и повлачења српских стандарда и сродних докумената у наведеној области рада, у складу са интерним правилима и упутствима;
- обезбеђивање усаглашености српских стандарда и сродних докумената са европским стандардима у наведеној области рада;
- учествовање у изради и преиспитивању стандарда и сродних докумената које доноси европска организација за стандардизацију у наведеној области рада;

- друге послове које предложи надлежни стручни савет.

8 Корисни линкови за све наведене активности

Ради информисања чланова комисије наведени су следећи корисни линкови:

http://www.iss.rs/tc/?national_committee_id=610

http://www.iss.rs/tc/work_programme.php?national_committee_id=610

http://www.iss.rs/standard/index.php?national_committee_id=610

http://standards.cen.eu/dyn/www/f?p=204:7:0:::FSP_ORG_ID:6135&cs=195521E3187AB1810FE73D6DD07D7DA2D

http://standards.cen.eu/dyn/www/f?p=204:22:0:::FSP_ORG_ID,FSP_LANG_ID:6135,25&cs=15E02B87DA24EF3A2B19A1E5B7978CF6F

http://standards.cen.eu/dyn/www/f?p=204:32:0:::FSP_ORG_ID,FSP_LANG_ID:6135,25&cs=15E02B87DA24EF3A2B19A1E5B7978CF6F

http://standards.cen.eu/dyn/www/f?p=204:29:0:::FSP_ORG_ID,FSP_LANG_ID:6135,25&cs=15E02B87DA24EF3A2B19A1E5B7978CF6F#1